



Fig. 1. Lundforlund. Ydre, set fra Nordøst.

P.N. 1928

LUNDFORLUND KIRKE

SLAGELSE HERRED

Kirken omtales i Roskildebispens Jordebog o. 1370 med en halv Plovs Land og svarede da 1 Mark¹. Den tilhørte senere Ejeren af Lundforlundgaard, som 1874 solgte den til Sognets tiendeydende Hartkornsejere². 1. Jan. 1914 gik den over til Selveje. Ved kgl. Resolution af 7. Apr. 1927 blev Lundforlund-Gerlev Pastorat nedlagt og Lundforlund knyttet til Boeslunde, men ved Resolution af 1. Aug. 1936 genindførtes den tidligere Ordning.

Kirken ligger midt i Byen paa et mod Øst stigende Terræn, i hvilket Koret synes at være nedgravet. Kirkegaardens østlige Del er heget af Munkestensmure; midt i Østsiden, ind til Præstegaarden, en muret Laage med Fladrundbue (fra 1500'erne?).

Bygningen bestaar af romansk Skib og Kor med Apsis, samt fire gotiske Tilbygninger: Sakristi, Nordkapel, Vesttaarn og Vaabenhus foran Syddøren.

Den *romanske Kirke* er en pyntelig *Kampestensbygning*, nøje beslægtet med den nærliggende Sludstrup Kirke. Den er bygget af smaa, overvejende utilhugne Marksten, lagt i ret regelmæssige Skifter og med den sædvanlige romanske Murbehandling. I de bredt udstrøgne Fuger er der, som det ses over

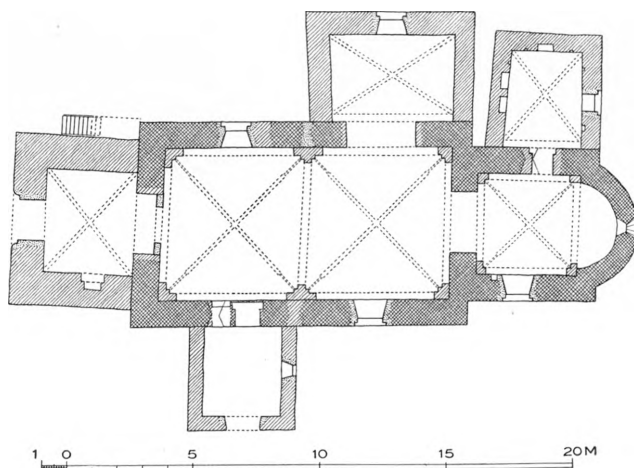


Fig. 2. Lundforlund. Plan. 1 : 300. Maalt af K. V. Barfoed 1915 (Aage Roussell 1932).

Tilbygningernes Lofter, indskaaret Kvaderridser, som tidlig eller maaske fra første Færd er blevet dækket af et Pudslag, tykt, groft, men jævnt paa Ydermurene, noget finere paa de indvendige Vægge. Oprindelig Murhøjde ved Skibets Nordvesthjørne o. 5,50 m, ved Sydøsthjørnet o. 4,90 m. Apsis har gammel, som Gesims virkende Murlægte af Eg og derunder en Rundbuefrise (Fig. 3 foroven), der i noget vekslende Former genfindes paa Skibet, medens den mangler og vistnok altid har manglet paa Koret. Paa Apsiden og Skibets Sydside springer Buerne frem foran Muren og løber sidstnævnte Sted af paa raa Kampestenskonsoller, paa Nordsiden fremtræder de derimod som smaa, rundbuede Blændingsfelter. Rigest udformet er Vestgavlens desværre noget ødelagte Dekoration (Fig. 3 forneden). Bueslagene er her falsede, og medens Fodlinjerne ligger i samme Niveau, stiger saavel deres Højde som Bredde mod Gavlens Midte, saaledes at den midterste Bue er 108 cm bred, de yderste kun 74 cm. Lidt over Buefrisen findes et vandret Kampestensskifte, hvis skarpe Hjørner springer noget frem foran Murfladen som et primitivt Savskifte. Det virker som Efterligning af Teglstensarkitektur.

Begge de oprindelige Døre er helt tilmurede, Norddøren med Munkesten og tildels ødelagt af et nyt Vindue; Syddøren stod indtil nyeste Tid som en Blænding, rundbuet og med smigdannede Sider. Apsiden har et udvendig ottepassigt (Fig. 4), indvendig rundt Østvindue, der fremdroges i 1918; Glas herfra opbevares i Nationalmuseet. Af Korets romanske Nordvindue er endnu selve Buen synlig som en Niche over Sakristiets Hvælving. Skibet har haft tre Vinduer i hver af Langmurene; endnu skimtes det midterste i Nordsiden (nu helt tilmuret med smaa Sten) og de to vestlige i Sydmuren, det vestligste tæt vest for Dørstedet, delvis ødelagt af et lille, gotisk, fladbuget Vindue af Munkesten (indvendig 98 × 70 cm). Bevaret er endvidere den høje, slanke Korbue

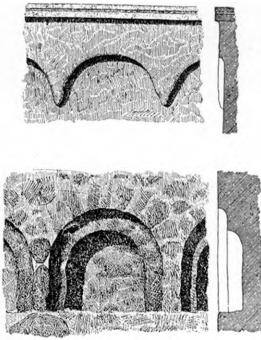
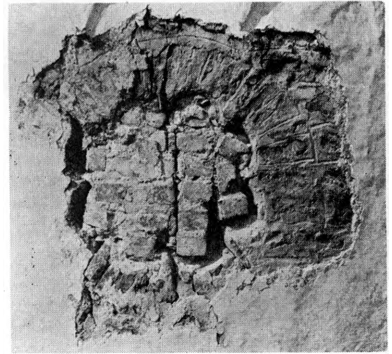


Fig. 3. Lundforlund. Foroven: Buefrise paa Apsis.
Forneden: Fra Skibets Vestgavl. 1 : 50. Maalt af
C. M. Smidt 1903 (S. 702).



P. N. 1918

Fig. 4. Lundforlund. Østvindue i Apsis, med
Tilmuring fjernet 1920 (S. 702).

(o. 4 m høj), hvis simple Kragbaand har skraa Underkant, og Apsidens Halvkuppelhvælving (om dens senromanske Dekoration sml. S. 704 f.). Af Korets og Skibets gamle Bjælkeloft er Rester bevaret over Hvælvene. Korets Bjælker har ligget ovenpaa Murene, Skibets derimod som sædvanlig indmurede. Saavel Korets som Skibets Østgavl staar bevarede, men er senere forhøjede med Munkesten og afsluttet af en lav Kam med Toptinde.

Gotiske Omdannelser og Udvidelser. Forhøjelsen af Gavle og Paamuringen af Munkestensgesimser paa Sidemurene staar antagelig i Forbindelse med Indbygningen af Hvælvingerne. Koret dækkes af eet, Skibet af to Fag Krydshvælv, alle samtidige, med spidsbuede Helstens Skjold- og Gjordbuer, der er ført helt ned til Gulvet og har Rundstavs Kragbaand, dobbelte i Skibet (Fig. 6). Langs Kappernes Afløbslinjer en lille Rundstav. Ribberne er foroven Halvsten, forneden Kvartsten brede, men medens de i Koret forløber i Hjørnerne, løber de i Skibet ned paa Smaasøjler med Rundstavkapitæler. Skibets Hvælv har Helsten brede Overribber, der er muret i Forbandt med Hvælvingskapperne. At dømme efter de dekorative Enkeltheder, der alle er af Tegl, synes Hvælvingerne senest at være fra o. 1400. De er nærbeslægtede med dem i Nordrup (S. 646).

Kirkens fire Tilbygninger tilhører alle den yngste Middelalder og er fortrinsvis bygget af Munkesten, dog er der saavel i Taarnet som i Nordkapellet tilige anvendt en Del Kamp.

Taarnets Underrum, der nu tjener som Vaabenhus, har mod Vest en moderne, spidsbuet Dør, medens den gamle, spidse Taarnbue mod Skibet nu er lukket med en Halvstens Spærremur, hvori en rundbuet Dør. I Sydveggen en rundbuet, døragtig Niche i en fladbuet Blænding. Samtidig Krydshvælving med Skjoldbue mod Skibet og forneden Helsten, foroven Halvsten brede Overribber uden Forbandt med Kapperne. I Mellemstokværket mod Syd en lille, firkantet Lysglug og mod Nord en fladbuet, lige gennemløbende Dør, hvortil

en høj Trætrappe fører op. Klokkerummet har til alle Sider to fladbuede Glamhuller med Fals. Sydsiden er tildels skalmuret og pudset i ny Tid, ligesom de glatte Taggavle, med Toptinde, er helt ommurede.

Det lille, simple, nu som Ligkapel benyttede *Vaabenhus* mod Syd har glat, vistnok ommuret Gavl med Toptinde, ny, rundbuet Syddør og et lille, nyt Vindue mod Øst. Det Indre havde tidligere Bjælkeloft, nu en moderne Tøndehvælving af Træ.

Det ret høje og brede *Kapel* paa Skibets Nordside har en Gavl med ni Kamtakker, hvorunder en meget sammensat Blændingsdekoration, med fire Rundblændinger mellem større og mindre, foroven aftrappede Højblændinger; nyt spidsbuet Vindue imod Nord. Det Indre har en samtidig Krydshvælving med spidsbuet Helstens Skjoldbue mod Skibet og Overribber af Sten paa Fladen, muret uden Forbandt med Kapperne; en stor Spidsbue forbinder Kapellet med Skibet.

Sakristiets Gavldekoration, beslægtet med Gerlevs (S. 712), har under de syv Kamtakker trappeformet afsluttede Højblændinger med Baandblænding forneden, men derunder tillige, som et nyt Element, en lille, ganske flad Korsblænding. Til Koret rundbuet Dør med Fals mod Sakristiet, heri en vistnok oprindelig Dørfløj af Eg (S. 707). I Nord- og Vestvæggen fladbuede Nicher, mod Øst et nyt, spidsbuet Vindue. Hvælvingen er som Kapellets, men har rundbuet Halvstens Skjoldbue mod Skibet.

En nærmere Datering af Taarn og Vaabenhus er ikke mulig. Kapellet er efter sin Blændingsdekoration næppe ældre end 1500, og ogsaa Sakristiet virker ret ung.

Hele Kirken har gammelt *Tagværk* af Eg. Korets og Taarnets er spinkelt, af Krydsbaandstype, med to Hanebaandslag, Skibets derimod af svært Tømmer med to Lag Hanebaand uden Kryds. Kapellets er af Dragerstolstype, ligeledes med to Hanebaandslag. Sakristiets har kun et enkelt Lag Hanebaand; Gavlspærfaget er her indlagt i selve Muren, der saaledes indvendig ser ud, som om den var af Bindingsværk.

I 1800'erne har Kirken faaet spidsbuede Støbejernsvinduer. Den staar hvidtet overalt og tækket med Vingeteg.

KALKMALERIER

Apsishvælvet har haft en Dekoration, som undersøgtes 1918, men atter maatte overhvides paa Grund af den daarlige Bevaringstilstand³. Den var malet paa Hvidtekalk, formentlig o. 1300, men efter et rent romansk Skema: i en bred Glorie med liljemønstret, rød Bort saas »Gud i sin Herlighed«, omgivet



Fig. 5. Lundforlund. Indre, set mod Øst.

P. N. 1928

af Evangelistsymboler og to staaende Helgenfigurer. Foroven tre Medailloner med Korslam mellem Løve og Drage: de onde Magter. Forneden en Bort, med Bladfrise, der bøjer sig udenom Vinduet. I 1920 fik Hvælvet en ny Dekoration i oldkristelig Stil, Vinrankeværk og forneden hvide Lam, udført af H. Munk. Ligeledes maledes Ornamenten paa Hvælvingsbuer, Ribber og i Korbuen.

INVENTAR

Alterbord, pudsdækket, muret af Marksten opad Østvæggen i Apsis og sikkert samtidig med denne. Ved Istandsættelsen 1920 borttoges *Alterbordsforsiden*, 70 × 113,5 cm, med Maleri, fra o. 1550, vistnok af en Treenighedsgruppe, dækket af senere Overmaling; desuden fjernedes Rester af Sidesykker, der var indsat i det senere omdannede Panelværk. Som Alterprydelse tjener nu det tidligere Korbuekrucifiks (S. 706). Den nymodens *Altertavle* blev nedtaget 1920 og Alterbilledet: »Lader de smaa Børn komme til mig« (malet af Anker Lund 1884) ophængt paa Skibets Vestvæg.

* *Altertavle*, i Høj-Renaissance fra o. 1600, beslægtet med Ottestrup-Tavlen fra 1597 (S. 672), har tredelt Storstykke, adskilt og flankeret af fire Søjler.

Paa Storgesimsen er malet: »Anno renoveret 1832«, fra hvilken Tid Tavlens nuværende brogede Staffering og Skriftsteder maa stamme. I det todelte Topstykke er malet det fædrene og mødrene Vaaben for Ebbe Munk, Lensmand paa Antvorskov 1597—1620, og paa Topfrisen: »Her Hans Iespersen« (Sognepræst, død senest 1603). Nu i Nationalmuseet.

Altersølv. Kalk, af Næstved Prøvesølv, fra 1664, 18,4 cm høj, med seks-tunget Fod, rundt, riflet Skaft, flad Knop med svagt ophøjede Rudetoppe, hvori graveret: »Ao 1664 Jesus«. Paa Foden Versaler i to Linjer: »Anno 1664 blef dene Kalch oc Disk gjort oc hører til Lundforlund Kirche; da vaar H. Maths Severen Søn Lemvig Sogne Prest same Stes«; Mestermærke for Dionys Willadsen (Olrik 610). *Disk*, samtidig, med ottetunget Bund, hvori graveret Korslam med Sejrsfane og Kalk; paa Randen Cirkelkors. *Oblatæske*, af Sølv, oval; paa Laaget graveret et Vaaben (med køllebærende Vildmand i Skjoldet og en halv Vildmand som Hjelmtegn), og Bogstaverne: L H [Langhar], samt Indskriften: »Rebecka Salme« »1681«. Efter Præsteindberetningen (1758) var hun en »Officersfrue«, gift med Clas Langhar, boende i Lundforlund. *Sygekalk*, af kbh. Prøvesølv, med rund Fod og rund, riflet Knop; paa Kummen og den dertil hørende Vinbeholder graveret Frederik 4's kronede Spejlmonogram; Mestermærke for Nicolai Junge 1725 (Olrik 382).

Alterstager, 32,5—33 cm høje, med enkel, gotisk Profil; paa den ene Fodskaal senere indprikket: HCC.

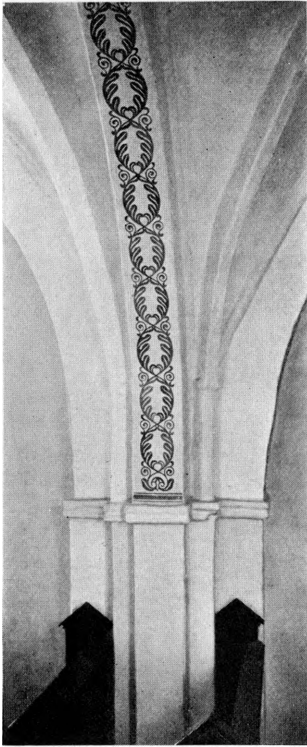
Font (sml. Fig. 5), romansk, af Granit, af een Sten. Den næsten cylindriske Kumme, Tvm. 76 cm, har under en svag Tovsnoning en Arkaderække med 17 rundbuede Felter; intet Afløb. En Hulstav og en kraftig Tovstav markerer Overgangen til den nu delvis skjulte Fod.

* *Fontekumme*, af gotlandsk Kalksten, gotisk, 16-kantet, Tvm. o. 109 cm, temmelig medtaget af Forvitring. Nu i Præstegaardshaven.

Fad, af Nürnbergerarbejde o. 1550, med Bebudelsen, omgivet af Minuskel-Ring og Hjort- og Hund-Frise; samme Frise paa Randen. Tvm. 62 cm.

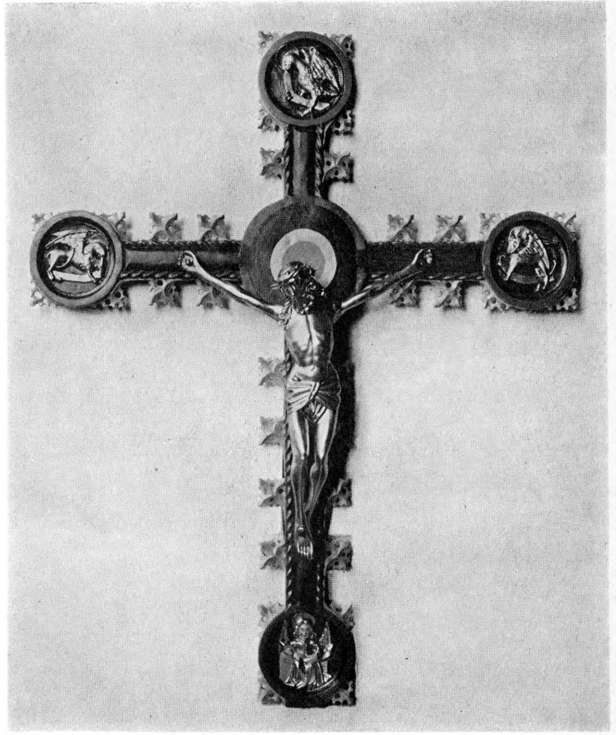
Korbuekrucifiks (Fig. 7), sengotisk, fra o. 1500. Figuren 61 cm høj. Kors-træet har udskaarne Blade langs Kanten og ender i Cirkelfelter med Evangelisttegnene. Krucifikset blev istandsat 1920 og anbragt paa Alterbordet (S. 705); de ældste Farver blev genfremstillede⁴.

Prædikestol (sml. Fig. 5), i Sen-Renaissance med bruskbarokke Enkeltheder, beslægtet med Tystrup (Øster Flakkebjerg Hrd.), fra o. 1630, stærkt omdannet i moderne Tid. Paa Døren er nu to Felter med Figurer af Peter og Johannes, i Stolens tre Storfelter: Matthæus, Kristus og Markus; det fjerde, mod Væggen vendende, ikke restaurerede Storfelt er tomt. Enkelte Dele blev tilføjet ved Istandsættelsen, ligesom de oprindelige Farver fra 1635 blev fremdraget. Paa Gesimsleddet iagttoges den oprindelige Malersignatur: »C L M 1635«. Paa Bære-



V. H. 1928

Fig. 6. Lundforlund. Hvæl-
vingspille i Skibet (S. 703).



P. N. 1920

Fig. 7. Lundforlund. Korbuecrucifiks, nu paa Alteret; efter
Istandsættelsen 1920 (S. 706).

bjælken er malet: »Anno 1921 lod Direktør Købmand Peder Axelsen af Slagelse f[ø]dt her i Sognet d. 19. August 1873 den(n)e Prædikestol paany istandsætte og staffere ved H. Munk«. I den moderne Degnestol er anbragt tre Engle med Lidelsesredskaber, fra Lydhimlen, et Topstykke med to Havfruer samt en Herme med Søjle⁵.

Stoleværket er moderne. †*Pulpitur* blev fjernet 1864 (Kaldsbog).

Dørfloj, fra o. 1500, mellem Kor og Sakristi (Fig. 8). De 2 × 3 firkantede Felter har enkelt Foldeværk; i det nederste, forneden afsavede Rammestykke er skaaret to Cirkler, den ene med en Flamboyant-Roset, den anden med en seksoddet Stjerne; den øvre, fladbuede Rammeflade fyldes af en stor Cirkel med Roset og af to mindre Cirkelkors; senere indskaaret: »OAB« 1624. Træet er renset i nyere Tid. (Tegning i Ældre nord. Architektur. 1. S. 2. R. T. 2).

* *Pengetavle*, i Sorø Museum.

Taarnur, fra Slutningen af 1700'erne; paa Urskiven staar 1802 og 1907.

Klokker. 1) 1491. Minuskler, skødesløst støbte: »Help Jhesus totores o nr sanctus my ama me anno Domini mcdlxxxj« (»Hjælp, Jesus, Kirkeværgerne ... Sankt ... Elsk mig. I Herrens Aar 1491«). I Indskriften er indsat et 4,5 cm



M. M. 1903

Fig. 8. Lundforlund. Dørfloj mellem
Kor og Sakristi (S. 707).



V. H. 1928

Fig. 9. Lundforlund. Gravsten over Sognepræst
Mads Lemvig og Hustru (S. 708 f.).

højt Relief af S. Hjælper, sikkert et Pilgrimstegn, samt Støbermærke for Oluf Kegge (Uldall S. 202). Tvm. 102 cm⁶.

2) Støbt af I. C. & H. C. Gamst 1827. Tvm. 89 cm.

1755 nævnes følgende Indskrifter. Paa den lille Klokke: »Godes wort blift in Ewicheit Anno 1552. Karsten Middeldorph goet mi, dat is war«. Paa den store Klokke: »Anno MDCLXV er denne Klocke omstøbt til Guds Ære oc Lundforlund Menigheds Nyte oc da vaar Kong Friderik den III Arve Konge i Danmarck, Her Maths Severinsen Lemvig Sogne Prest her til Stedet. Dum trahor, audite, voco vos ad gaudia vitæ« (»Hører, naar jeg trækkes! Jeg kalder Eder til Livets Glæder«). Midt paa Klokken var et kronet F 3 samt N I S ; forneden Omskriften: »Nicolaus Jürgen aus Callundborg hath mik gegossen, aus Ertz und Feuer bin ich geflossen«.

GRAVMINDER

Gravsten. 1) Figursten over Madts Severins[en] Lemvig, Sognepræst i Lundforlund og Giærløv, født 1614, død 16<87>, <73> Aar gl., og Susanna Fridrichsd[atter], død 8. Jan. 1660, 37½ Aar gl. (Fig. 9). Ægteparret staar paa hver

Side af et Krucifiks; i Hjørnerne Evangelistrelieffer i ottekantede Rammer; mellem de nedre en Ramme med to Bomærkeskjolde. Randskrift med fordybede Versaler; Indskriften fortsættes paa Siderne af Korset: »Velsignet af Gud med 14 Børn, 3 Sønner ved Sal. Hr. Anders Biørns[en], 7 Sønner og 4 Døtre ved Sal. Hr. Madts S. Lemvig«. Brunrød, ølandsk Kalksten, 219 × 158 cm. Stod 1758 i Koret opad Nordvæggen, nu indsat i nordre Tilbygning Østvæg.

2) Iwar Boëslund, født i Boëslund 26. Okt. 1682, Sognepræst for Lundforlund og Gærlov i Febr. 1720, Provst over Slagelse Herred i Sept. 1738, død i Jan. 1758. »Hos ham hviler i lige Maade« Charlotta Amalia Borthig, født 11. Dec. 1688 i København, Datter af Amtsforvalter over Callundborg etc. Amter Jacob Borthig og Thomina v. Schepsel, gift første Gang 14. Marts 1704 med Albert Gødsche, Amtsforvalter sammesteds (seks Børn), anden Gang 1. Okt. 1727 med Iwar Boëslund, død 5. Juni 1751. Uden Ornamenter; sirlig, fordybet Skriveskrift. Lys, graa Kalksten 192 × 117 cm. Nu opstillet i Taarnrummet.

†*Begravelse*. 1755 nævnes, at neden for Koret under den første Mandfolkestol (d. v. s. mod Syd) var begravet Oberst, Baron Christopher Lorents von Reusenstein, der laa indkvarteret her (i Lundforlund), »men Onsdagen før Christi Himmelfartsdag 1682 i en Duel blev ihjelstukken paa Ween af Oberstløjtnant Buchenhagen« og efter kgl. allernaadigst Benaadning begravet 4. Sept. Kl. 6 om Aftenen »uden al Proces«.

To †*Gravfaner*, med malede Vaaben og Indskrifter, hang (1755) i Koret. Den ene Indskrift var over Frideric Ulric Ulfeld, Ritmester ved Oberst Raabs Sjællandske Nationalregiment til Hest, født 11. Juni 1650 paa Holbæk Slot, død 2. April 1699. Den anden var et Ærevers. Stangen til den ene Fane staar nu i Taarnrummet, den anden er omdannet til Kransestativ. En †Kaarde og et Par †Sporer var (1755) opsat paa Korets Nordvæg.

KILDER OG HENVISNINGER

Regnskaber 1661—72, 1700—21 (div. Aar), 1721—68 (RA), 1728—76 (LA). — Kaldsbog 1850 ff. (ved Embedet). — Præsteindberetninger 1755 (NM), 1758 (LA). — Museumsindberetninger af C. M. Smidt og M. Mackeprang 1903, Poul Nørlund 1918, 1919. Revideret af P. N. og V. H. 1936.

¹ S. R. D. VII, 121. ² Fortid og Nutid VIII, 105. ³ Kalkmaleriberetning af Poul Nørlund 1918. ⁴ Indberetning af Povl Jensen 1920 (NM). ⁵ Indberetning af H. Munk 1921 (NM). ⁶ Sml. Kirkehist. Saml. I, 528—30.

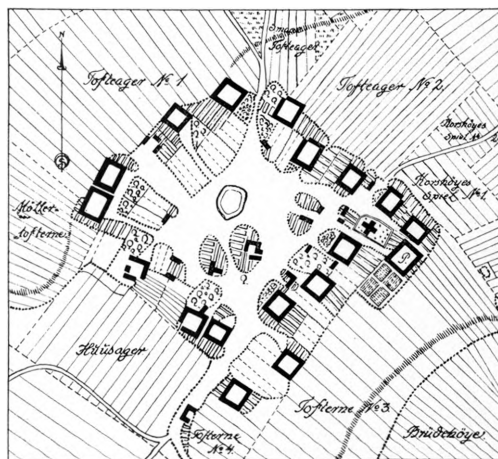


Fig. 10. Lundforlund 1770.